

Despre grijile unei seri muzicale

Marti, 15 Martie, Sala mică a Ateneului a fost gazda unei seri muzicale dintre cele mai îngrijorătoare. Spun asta pentru că nimeni din publicul unui astfel de recital studențesc nu poate să nu-și facă griji în legătură cu starea actuală a interpreților ce au ieșit deja de pe băncile facultății. Sau, cel puțin, în legătură cu sănătatea lor. Pentru că, trebuie să recunoaștem, dacă studenții de anul II pot susține recitaluri ce durează două ore și jumătate iar interpreții în toată firea nu pot, prima scuză ce apare este stamina și anduranța crescută a tinerilor.

În orice caz, cei doi studenți, Aron Cavassi la vioară și Cătălina Bordeanu la pian au reușit să impresioneze în majoritatea aspectelor. În primul rând, programul a fost de o diversitate covârșitoare. Seara a început cu *Sonata pentru vioară și pian K 304 în mi* de Wolfgang Amadeus Mozart, lucrarea fiind oferită publicului cu o excelent aleasă paletă de culori profunde cum puține pagini mozartiene au fost menite, dar cum și mai puține sunt receptate.

Dacă pentru prima lucrare, capitolul stilistic a fost încercarea, pentru a doua, acesta este un dat, *Ciaconna din Partita a II-a în re* de Johann Sebastian Bach fiind - probabil - una dintre cele mai recognoscibile piese din întreaga cultură muzicală europeană. Luând în considerare acest lucru, tânărul violonist și-a dovedit calitățile, atât prin luciditate în reliefarea formei, cât și prin interpretarea calmă și neromanțată, ambele indicând o gândire polifonică bine împământenită. Poate că aici ar putea fi cazul pentru o discuție despre raportul dintre intenția originală a compozitorului și felul în care această intenție este adusă la suprafață de interpreți. Spre exemplu, nu este foarte cunoscut faptul că *Sonata K304* de Mozart a fost scrisă în aceeași perioadă în care mama compozitorului a murit, dar poate că este mai cunoscută teoria prof. Helga Thoene care sugerează că întreaga *Partita a II-a* (în special *Ciaconna*) este dedicată primei soții a lui Bach. Aceste fapte pot fi privite cu ușurință drept irelevante, dar ridică o întrebare crucială: presupunând că cele două lucrări au fost într-adevăr menite drept necrologuri și presupunând că cei doi tineri interpreți nu știau acest detaliu, alăturarea trebuie pusă pe seama conținutului emoțional sau pe seama subconștientului celui ce a alcătuit programul?

La polul opus, *Sonata în La pentru pian și vioară* de César Franck a fost menită drept un cadou pentru nunta lui Eugène Ysaÿe. Totuși, recitalul nu pare să fi fost planificat drept o epopee muzicală cu paralele sadovenești pentru cei pasionați de istoria muzicii, ci, mai degrabă, un tur de forță pentru cei doi interpreți, care nu au dovedit doar energia necesară pentru un astfel de plan, ci și o cunoaștere intimă a interpretărilor

acordate de-a lungul timpului, cunoaștere ce le-a servit extrem de bine cauza în unele fragmente. Spre exemplu, introducerea părții I. din *Sonata în La* de Franck a fost totalmente diferită față de ceea ce se aude de obicei în stagiunile bucureștene. Iar dacă primele lucrări au fost percepute ca moduri în care cei doi și-au dovedit abilitățile, *Sonata I. pentru vioară* de Ysaÿe a fost momentul în care publicul s-a bucurat de felul în care un tânăr violonist poate face muzică. Desigur, folosind același silogism, *Variațiunile pe o temă originală* de Henryk Wieniawski prezentate în finalul recitalului au fost modul în care Aron Cavassi și Cătălina Bordeanu au

convins publicul să aștepte cu nerăbdare următorul lor recital. Spun asta cu certitudinea că publicul a fost impresionat. Sper, la rândul meu, că am convins cititorul că a fost, într-adevăr, un concert impresionant. Sau, poate, unul îngrijorător. În orice caz, va trebui să așteptăm cu toții următorul recital pentru a ne convinge.

Impresionanta importanță a muzicii de cameră sau Duetul viorilor cu pian

Puțini tineri interpreți își pot dedica o seară întreagă muzicii de cameră. Chiar și mai puțini interpreți își pot asuma duete, nu dueluri. Dincolo de mesajul pacifist, violoniștii Aron Cavassi și Iulia Cazacu, acompaniați de Cătălina Bordeanu la pian, sunt dintre acei puțini interpreți ai generației lor. Cei trei studenți au susținut primul recital împreună în data de 1 martie în sala „George Enescu” a Universității Naționale de Muzică București, pentru ca, pe 6 aprilie, să revină cu același program pe scena sălii mici a Ateneului.

Prima lucrare a programului a fost *Sonata pentru două viori op. 3 nr. 5 în mi minor* de Jean-Marie Leclair, căreia cei doi violoniști au reușit să îi surprindă eleganța barocă, pentru a adăuga în versiunea interpretativă din aprilie o nuanță subtilă de lirism francez. Ceea ce nu poate fi decât corect, având în vedere faptul că Leclair

este considerat fondatorul școlii violonistice franceze, iar lucrările sale îl recomandă drept unul dintre marii melodiști pre-mozartieni. Aron Cavassi și Iulia Cazacu au evidențiat acest lucru în ambele interpretări.

Iar dacă au început cu melodismul francez al secolului al XVIII-lea, au continuat cu polistilismul rus al secolului al XX-lea, mai exact cu *Cinci piese pentru două viori și pian* de Dmitri Șostakovici. Trebuie menționat faptul că au reușit să înfăptuiască trecerea stilistică într-o manieră destul de elocventă, mai ales pentru niște studenți de anul II.

Trecerea de la Franța barocă la Rusia modernă poate părea, într-adevăr, cea mai abruptă în această ecuație. În opinia mea, însă, cel mai impresionant aspect din prima jumătate a seriei este faptul că au reușit să calculeze și să echilibreze fiecare dintre cele *Cinci piese* astfel încât la final să poată fi văzute drept un întreg sonor. Acest lucru nu se putea întâmpla fără aportul Cătălinei Bordeanu, pianista a cărei tehnică am observat că s-a pretat extrem de natural pe toate cerințele compozitorului rus.

Probabil că de aceea atât de puțini interpreți tineri aleg să exceleze în domeniul muzicii de cameră. Deoarece, deși e o zonă plăcută publicului, vastitatea ei

poate descuraja mulți muzicieni curajoși. Însă nu pe toți, iar violoniștii Aron Cavassi și Iulia Cazacu au ales să-și pună în valoare tehnica și expresivitatea prin cea de-a treia lucrare, *Grand duo concertant op. 57 nr. 1 pentru două viori* de Charles de Bériot. Desigur, este evident faptul că lucrările au fost alese pentru a cuceri publicul, însă reținem că piesele de virtuozitate au efectul opus dacă nu sunt bine cântate.

Deși, aici, atât Aron Cavassi, cât și Iulia Cazacu, au impresionat cu *Grand duo concertant* și nu numai. Ultima lucrare, atât în 1 martie, cât și în 6 aprilie, a fost *Navarra* lui Pablo de Sarasate, o alegere surprinzătoare pentru un recital studențesc, mai ales având în vedere cantitatea și calitatea interpretărilor din cadrul stagiunii. Însă Iulia Cazacu, Aron Cavassi și Cătălina Bordeanu, au reușit să se prezinte excelent pentru actualul nivel al scenei muzicale românești. Sper, de asemenea, că au reușit să atragă atenția asupra

importantă muzicii de cameră în cariera unui muzician. Tot așa cum sper că publicul bucureștean va prefera duetele în locul duelurilor.

Cronici de **Petre FUGACIU**

Sabina-Iuliana Oprea, însemnele maturității interpretative

Vineri, 25 martie 2016, zi importantă cu reverberații sacre, am fost invitați în sala Teatrului de Operă și Balet *Oleg Danovski* din Constanța, să participăm la un eveniment cultural cu impact. Interesul a dovedit-o sala plină, îmbucurător pentru interpreți dar și pentru viitorul artei muzicale. Programul, gândit de către dirijorul invitat, Richard Sabino (S.U.A), reverențios pentru publicul românesc, a plăcut și onorat: George Enescu - *Rapsodia nr. 2 în Re major*, op. 11, Frédéric Chopin - *Concertul nr.1 pentru pian și orchestră în mi minor*, op.11, Ludwig van Beethoven, *Simfonia nr. 3 (Eroica)*.

Am înțeles ideea principală a programului, aceea de oglindire și

exprimare a principiilor muzicii populare, a izvoarelor perpetue ale melosului popular, în muzica cultă. Toate cele trei lucrări prezente în programul seriei, creații emblematice ale fiecărei stilistici, sunt o emanație savant concepută a congruenței dintre muzica cultă și cea a folclorului muzical. De la pupitrul dirijoral, Richard Sabino, a fost remarcat ca un corifeu ce are darul și arta conducerii și impresionării instrumentiștilor. Mișcările precise și elegante ne-au permis nouă să apreciem și să decodăm fiecare lucrare, după momentul istoric al creației. Lejeritatea și siguranța în conducerea lucrărilor ne confirmă palmaresul său, evidențiat și în programul de sală, prin trei calități: de instrumentist, dirijor, manager. Însemnele îndelungatei sale cariere muzicale, au fost evidente prin

concentrarea acestuia pe expresia, pe melodica și ritmica proprie fiecărei

lucrări din program. *Rapsodia nr. 2, Re Major*, op. 11, de George Enescu a fost original gândită, dirijorul exprimând cu destulă larghețe însemnele melosului popular românesc. Interpretarea *Simfoniei nr. 3*, de L. van